

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 141.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 17. decembra 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Ni denarja?

Za zboljšanje in modernizacijo cestnega omrežja bi potrebovali po minimalnem programu okoli 220 milijonov dinarjev. Ta vsota nekatero tako preplašuje, da sploh obupujejo, da bi se moglo pri nas cestno omrežje tako modernizirati, kakor je potrebno. Za železniško zvezo Slovenije z morjem, za zgraditev potrebnih bolnišnic, za prilagoditev naših gostinskih obratov modernemu tujškemu prometu, za zgraditvo velikih stanovanjskih hiš, za zgraditvo reprezentativnih stavb, ki jih potrebujemo ne le za našo kulturo, temveč tudi za dvig tujškega prometa, bi zopet potrebovali tako veliko število milijonov, da se nihče vseh teh akcij niti lotiti ne upa. V stereotipnem odgovoru, da ni denarja, zamre pri nas vsaka, pa tudi najboljša akcija.

Ali pa je tudi res, da ni denarja? Ali je ta odgovor tudi v resnici popolnoma upravičen? Mislimo, da vedno le ni res, da ni denarja, temveč da še mnogo večkrat manjka prava volja, da bi se potrební denar dobil.

Za nerentabilne posle naravno noče nihče dajati denarja. Če pa se zajamči obrestovanje posojil, potem imajo tudi razpisni posojil uspeh. Vse zavisi od tega, za kakšno stvar se išče posojilo in kakšni pogoji se nudijo podpisnikom posojila. Že v prejšnji številki smo na kratko navedli primer, da bi se denar za zgraditev tržnice v Ljubljani mogel kaj hitro dobiti in da bi mogli že v enem letu imeti to tržnico. Prav tako ni nobenega dvoma, da bi se mogel z lahkoto dobiti denar za velike stanovanjske hiše, ker se te po vseh mestih dobro obrestujejo in bi se tudi v naših. Pri tem pa bi dosegli še to, da bi se ljudsko zdravje dvignilo in cenena ter higienična stanovanja bi stokrat več zalegla v boju proti jetiki kakor vse propagandne brošure. Pokojninski zavod bi zato mnogo bolj storil, če bi gradil stanovanjske hiše za nameščence z nizkimi dohodki, kakor pa da posoja denar javnim korporacijam in samoupravam, ki bi mogle in morale dobiti denar drugod.

Prepričani pa smo, da bi se tudi za večja dela mogel dobiti potrební denar. Tako n. pr. je tako veliko ljudi interesiranih na dobrih cestah, da apel na te ljudi prav gotovo ne bi bil brezuspešen, če bi se jim nudilo le količkar zanesljivo jamstvo, da se jim bo posojeni denar varno obrestoval, pa čeprav tudi po nizki obrestni meri. Seveda pa je treba, da država jamči za takšno posojilo in da tudi na drug način pospešuje gradnjo cest. Če so v Angliji dosegli, da so cestni fondí aktivni, potem ni nikjer zapisano, da tega ne bi mogli doseči tudi mi. Vse gre, samo če je volja tu.

Pri nas pa je napačno govoriti, da ni denarja, tudi zato, ker to kratkotalo ni res. Pogledati je treba samo v izkaze Narodne banke in drugih drž. denarnih zavodov. Milijone in milijone zasebnega denarja je tam neplodonosno naloženega, ker nima ta denar prave investicijske prilike. To priložnost mu je treba dati, s tem da se napravi udeležba pri investicijskih javnih delih prikupna. In to se more doseči, če nudi država garancijo za redno obrestovanje posojil in če se razpišejo posojila za dela, ki so ljudem simpatična. Sicer pa tudi ni nikjer rečeno,

da se ne bi mogel dobiti za nujna investicijska dela tudi tuji kapital. Saj ni res, da bi se smel tuji kapital udeleževati le pri izkoriščanju naših rudnikov, tudi za manj rentabilne posle bi se mogel dobiti. Saj vendar vemo, da je na milijarde tega tujega kapitala, ki se sploh ne more obrestovati ali pa le zelo nizko, ker nima nobene prave investicijske možnosti.

Res je, da je danes tuji kapital nezaupljiv, toda tudi to nezaupa-

nje je mogoče premagati. Če bi tuji kapital videl, da se je pri nas ustanovila domača družba za izvedbo del, ki so povsod drugod po svetu rentabilna, in če vidi, da se naši domači ljudje upajo investirati v ta dela svoj denar, potem bi se upali vložiti svoj denar tudi tuji kapitalisti. Na vsak način pa je treba vsaj poskusiti, da se tuji kapital pritegne.

Res je, da smo kapitalno revna dežela, vendar pa le nismo tako

revni, da bi morala vsaka dobra akcija zamreti že zaradi stereotipnega odgovora, da ni denarja. Še manj ko denarja je danes pri nas dobre volje in krepke vztrajnosti, da bi se potrebna dela tudi izvedla in v tem je glavni in usodni vzrok, da ne pridemo naprej in da samo govorimo, kaj bi morali storiti, a da ničesar od vseh teh potrebnih stvari ne izvedemo. Tudi sami smo krivi, če ni stanje boljše in če ne napredujemo, kakor bi mogli.

loval izključno samo za Italijo. Ta uspeh gre predvsem na račun deviznih težkoč v pomladanskih mesecih med Italijo in Nemčijo. Dotok Nemcev je bil kljub temu najjačji v mesecu juliju in avgustu. Bil bi pa še mnogo večji, ako bi bila mesečna kvota RM večja. Naša zbornica in Zveza za tujski promet sta dosegli, da je Reichsbanka pristala na to, da se je kvota RM 400.000 za mesec avgust povečala na 600.000 RM, kar je pa značilo samo delno pomoč. Meseca septembra, ko so bila pogajanja v Dubrovniku, se je, kakor slišimo, to vprašanje uredilo na zadovoljiv način tako, da prihodnje leto lahko pričakujemo nemoten dotok nemških gostov. V Nemčiji je za našo propagando razmeroma dobro preskrbljeno. Tako imamo Oфициalni turistični biro kraljevine Jugoslavije v Berlinu, dalje delujejo za naša letovišča potovalni biroji Nord-Süd v Münchnu, Isaria v Münchnu, Italia v Dresdenu, Bauern-Freund v Nürnbergu, potovalni biro v Wiesbadnu, Frankfurtu, Kölnu in Hanoverju. Važno mesto za to je tudi Hamburg, kjer izgleda, da bomo dobili v kratkem honorarnega konzula, ki je podjeten.

Madjarska.

Dotok Madjarov v našo državo in predvsem v Slovenijo je znatno narastel, kar je uspeh aktivne propagande in sodelovanja s tamkajšnjimi potovalnimi biroji. Ravno dvig madjarskih gostov dokazuje, da so bile naše cene konkurenčne z italijanskimi, ker bi jih sicer kot stalne goste italijanskih letovišč ne mogli pridobiti za naše kraje, če bi bili dražji.

Države brez turistične konvencije

Anglija.

Število angleških gostov rapidno raste in beležimo v tem pogledu relativno največji dvig v vsej državi, kakor tudi v Sloveniji. Najbolj nazorno nam to dokazuje statistika Bleda, ki ga je posetilo 1. 1934 330, 1. 1935 457, 1. 1936 1085, 1. 1937 pa 1224 Angležev.

Vsi brez izjeme so nad krasotami naših krajev vžičeni, klima jim zelo ugaja in ljubeznivost našega ljudstva jim silno prija. V Londonu delujejo 3 angleški potovalni biroji za Jugoslavijo, ki sodelujejo z našim »Putnikom« ter je treba priznati, da marljivo delajo.

Severne države: Holandska, Danska, Švedska in Norveška.

Kakor v Angliji, tako tudi v teh državah ni nobenih deviznih težkoč za prihod turistov. Tu je teren, od koder bi mogli pridobiti z intenzivno propagando stalne obiskovalce. Toda v teh državah nimamo tako kakor v Angliji zvez s potovalnimi biroji. Naš »Putnik« ima sicer zveze s potovalnimi pisarnami, nimamo pa nobenega zastopstva. Zaradi tega je pozdravljati zamisel »Putnika«, da se osnuje naš turistični biro v Stockholmu. Pritok Dancev, Holandcev, Švedov in Norvežanov v našo državo stalno raste; to velja tudi za obisk dravske banovine.

Nedostatki

Eden glavnih nedostatkov našega tujškega prometa je, da nismo gostov iz nordijskih držav in zlasti iz Anglije dočakali pripravljeni, temveč se skušamo šele sedaj pri-

Uspehi in nedostatski našega tujškega prometa

Referat predsednika gostinskega odseka Cirila Majcna na zadnji plenarni seji Zbornice

Gostinstvo in tujski promet sta tako tesno povezana drug z drugim, da je nemogoče govoriti o enem brez zveze z drugim. Nedvomno je, da je gostinstvo temeljni in najvažnejši steber tujškega prometa sploh. Sedanji referat je rezultat razmotrivanj gostinskega odseka in gostinskih organizacij, ki jih je zbornica s pismeno anketo pozvala, da se izjavijo o letošnji tujsko-prometni sezoni.

Ker nam da statistika najboljše bazo za oceno letošnje tujsko-prometne sezone, naj navedem nekaj statističnih podatkov.

Statistični podatki.

Iz statistike, ki jo je navedel predsednik Majcna posnemamo:

Vseh turistov je bilo leta 1937 699.676, od teh tujih 204.506, jugoslovanskih pa 495.170, 1. 1936 pa 690.140, od teh tujih 187.223, jugoslovanskih pa 502.907.

Nočnin je bilo 1. 1937 3.976.263, 1. 1936 pa 4.026.092. Nočnine jugoslovanskih turistov so ostale skoraj nespremenjene, tujih gostov pa so padle od 1.256.422 na 1 milijon 206.490.

Največ tujcev je bilo iz Nemčije in se je njih število skoraj podvojilo (od 26.277 na 52.411), njih nočnine pa so narasle od 136.306 na 236.136.

Na drugem mestu je Češkoslovaška, vendar pa je število padlo od 55.165 na 45.703, na 3. mestu Avstrija (1. 1936 46.224, 1. 1937 37.432), na 4. Madjarska (1. 1936 9.601, 1. 1937 10.402); na 5. Anglija (število angleških turistov je naraslo od 6.482 na 12.298) in na 6. mestu je Italija z 9.601 turistom 1. 1936 in z 10.402 v 1. 1937.

Od vseh turistov je obiskalo Slovenijo skupno 85.138 turistov (1. 1936 81.771), ki so imeli 481.356 nočnin (1. 1936 480.006).

Tujcev je obiskalo Slovenijo:

	v 1. 1936	1. 1937
Avstrijci	17.059	12.263
Nemci	9.926	7.004
Čehoslovaki	9.748	5.319
Italijani	4.389	3.852
Madjari	1.977	2.078
Angleži	1.968	1.978

Analiza statističnih podatkov v splošnem.

Ta statistika kaže, da je število turistov letos napram lanskemu letu naraslo za 9.536 oseb, medtem ko so nočnine padle za 49.829. Če pogledamo dravsko banovino, moremo ugotoviti, da je v vsej državi število inozemskih turistov napredovalo, a pri nas število inozemskih gostov znatno nazadovalo,

in sicer smo imeli letos 37.654 inozemcev napram 51.857 inozemcem leta 1936.

Turistične konvencije se niso obnesle

Ako primerjamo statistične podatke po državah, s katerimi nimamo turističnih konvencij, potem vidimo, da smo pri njih napredovali, medtem ko smo z državami, s katerimi imamo turistične sporazume, nazadovali, kar velja za vso državo kakor tudi za dravsko banovino posebej. Tako vidimo, da smo pri državah balkanskega sporazuma, t. j. pri Grčiji, kakor tudi Turčiji, ki sta članici stalnega turističnega komiteja balkanskega sporazuma, znatno nazadovali. Isto velja tudi za Romunijo, s katero smo zaključili posebno turistično konvencijo. Ista slika se nam nudi pri Avstriji, Poljski in Češkoslovaški, s katerimi imamo turistične sporazume. Izjemo tvorita samo Nemčija, katere gosti so narasli nasproti lanskemu letu za 50 % in Madjarska. Iz tega torej vidimo, da so sporazumi in turistične konvencije ostale več ali manj na papirju in da nam turistične konvencije in pa sporazumi ter razne konference ne pomagajo veliko, če se jim ne dá prava vsebina, t. j. dobra volja. V tem oziru nam daje Grčija zelo poučen primer.

Grčija.

Čeprav je Grčija članica stalnega turističnega sveta, je izdala celo vrsto direktno prohibitivnih ukrepov za obisk tujih zdravilišč. Tako mora vsak Grk predložiti zdravniško izpričevalo treh univerzitetnih profesorjev, dovoljenje za nabavo deviz in še posebno policijsko dovoljenje za izdajo potnega lista. Število grških turistov je zato padlo v Rogaški Slatini od 215 na 13, na Bledu pa od 70 na 45.

Naša zbornica je na to že opozorila ministrstvo za trgovino in industrijo. Dobili smo odgovor, da se bo s tem vprašanjem bavil gospodarski svet balkanskega sporazuma na svojem prihodnjem zasedanju dne 7. aprila prihodnjega leta. Upamo, da ne brez uspeha.

Romunija.

Kljub konvenciji, ki smo jo sklenili z Romunijo dne 5. julija 1936, je število romunskih turistov padlo od 3.691 na 2.949, kljub naši razstavi v Bukarešti. Lansko leto je posetilo Slovenijo 457 Romunov, letos pa približno 50 % manj. Ravno tako so nazadovali

tudi gosti iz Turčije, ki so že itak prihajali v majhnem številu v našo državo. Vse te države so članice stalnega turističnega komiteja balkanskega sporazuma. Naj omenim še težave, ki jih imamo z Romunijo, od koder ne moremo dobiti 10 milijonov lejev za prodane vozne karte, čeravno je Romunija v blagovnem prometu z nami aktivna za 27.900.000 din. Jasno, da ves turistični svet nima smisla, če da le negativne rezultate.

Poljska.

S Poljsko, s katero imamo turistični sporazum, ki je iztekel 31. oktobra t. l., vidimo iz gornjega, da je dotok njenih gostov napram lanskemu letu v vsej državi, kakor tudi v Sloveniji znatno nazadoval. V Poljski vidimo pomanjkanje sistematične propagande za poset naše države.

Češkoslovaška.

Kar se tiče Češkoslovaške, s katero imamo tudi sklenjeno turistično konvencijo, je dotok njenih gostov v Jugoslavijo napram lanskemu letu nazadoval za približno 8 %, medtem ko je padel v Sloveniji dotok Čehoslovakov za okrog 30 do 40 %. Najbolj je v Sloveniji čutil izpad Čehoslovakov Bled, kjer smo nasproti letu 1934 padli od 3.043 letos na 1.503 osebe. Razlog temu nedostatku nosi v veliki meri naše zastopstvo v Pragi, ki ne razvije dovolj vnete propagande. Nadaljnji razlog je tudi v devalvaciji Kč in v tem, ker so Čehi mnogo bolj obiskovali Italijo.

Avstrija.

Z Avstrijo imamo turistično konvencijo in smo zopet tako v vsej državi, kakor tudi v Sloveniji, znatno nazadovali. Da avstrijski gosti ne pridejo k nam v večjem številu, je pripisovati v prvi vrsti silno intenzivni propagandi avstrijskih tujsko-prometnih faktorjev za obisk domačih letovišč in kopalnišč, kakor tudi agitaciji raznih društev proti obisku Jugoslavije. Temu nasproti naša propaganda v Avstriji ni na vrhuncu.

Nemčija.

Nemci, ki so v vsej državi povečali obisk za celih 50 %, so v Sloveniji padli od 9.926 lanske leto, na okroglo 7000 letošnje leto. Nedostatek je iskati v tem, da določeni mesečni kontingent 400.000 RM ni zadostoval. Zanimanje v Nemčiji za naša letovišča je bilo izredno veliko. Samo potovalni biro »Italia« v Dresdenu je pripeljal na Bled v predsezoni nad 1000 gostov, čeprav je prejšnje leto de-

lagoditi njihovim zahtevam. Nima-
mo dovolj strokovno izobraženega
potrebnega osebja, ki bi obvladalo
angleščino. Zbornica, kakor tudi
Zveza gostilničarskih podjetij in
Zveza za tujski promet so storile
svojo dolžnost. Naša zbornica je
pred tremi leti organizirala prvi
tečaj za angleščino v Ljubljani, ki
se pa ni obnesel, medtem ko je pa
tečaj za angleški jezik na Bledu, ki
ga je priredila Zveza združenj go-
stilničarskih podjetij ob podpori
zbornice, lepo uspel. Na merodaj-
nih mestih smo tudi intervenirali,
da se pridobi možnost strokovne
izobrazbe direktno v Angliji ter je
naša država vnesena v listo onih
držav, katerim je dovoljeno da
pošljejo manjše število gostinskih
uslužbencev v Anglijo. V ta namen
je potrebna izdatna denarna pod-
pora države in banovine. Svoječas-
na zamisel oblastnega odbora, da
se ustanovi hotelirska šola pri nas,
se je zdaj ponovno vzela v pretres.

Poglaviti nedostatek pa je v
tem, da nimamo zadostnega števila
moderno urejenih srednjih in
manjših hotelskih objektov. Po-
trebna je akcija za izvedbo hotel-
ske sanacije. Po ugotovitvah, koli-
kor jih je mogla zbornica napravi-
ti, je silno majhen odstotek onih
tujcev, ki bi se še v drugič vrnili
na obisk v Jugoslavijo. Velik ne-
dostatek naše tujsko-prometne sta-
tistike je v tem, da nam ne prika-
zuje, koliko tujcev smo nase prive-
zali. Ker ne pritegnemo inozem-
skega turista, da bi več let ob-
iskoval našo državo, dokazuje, da
so sicer naše naravne krasote ve-
like in privlačne, da pa še zdaleka
nismo izpolnili vseh pogojev za re-
ceptivni turizem. Poleg krasot, ki
mu jih nudi narava, se mora pri
nas tujec počutiti dobro, tako glede
hrane, prenočišča, kakor tudi že-
lezniških in avtomobilskih zvez.

Velik nedostatek je pri nas brez
dvoma tudi ta, da vsaj sedaj še ni-
mamo sploh možnosti govora o
razvoju internacionalne zimske se-
zone pri nas. Tudi nimamo možno-
sti, da bi delali za to propagando,
ker ne moremo nuditi inozemskim
gostom lahko pristopnega prostora
za šport in zlasti ne za smučanje.
Medtem ko ima Bled n. pr. popol-
noma nesigurno zimsko sezono, je
na drugi strani n. pr. Pokljuka
vsaj težko dostopna. Udoben dostop
za smučanje in vežbanje, ki bi go-
tovo privabil inozemsko publiko,
imamo pri Kranjski gori. Zbornica
je pokrenila potrebno, da pride do
čimprejše ustvaritve obširnejše-
ga smuškega terena takoj pri
Kranjski gori, kamor bomo imeli
možnost privabiti sredozemsko tu-
ristično publiko, zlasti iz Egipta,
Angleže, ki hodijo v znatnem šte-
vilu v Evropo, se peljejo mimo nas
preko Jesenic na smučanje proti
nemško-bavarski meji, ki bi pa go-
tovo ostali pri nas, ako bi bili za
to podani pogoji. Zato je pozdraviti
zamisel »Putnika«, da se osnuje
oficialni turistični biro v Kairu.

Vprašanje cen

Važno vprašanje je tudi, če so
res bile cene v naših gostinskih
obratih vzrok, da smo nazadovani v
tujskem prometu. Ze poprej smo
povedali, da so turisti iz Madjarske
letos znatno narasli, kar že samo
dokazuje, da so naše cene konku-
renčne z italijanskimi. Cene sobam
v vseh gostinskih obratih so ostale
na isti višini, kakor lansko leto,
dočim so se cene privatnih stano-
vanj v letovišjih znižale od 20% do
40%. V glavni sezoni so se cene
prehrani v manjših obratih celo
znižale od 10 do 20%, čeprav so se
surovine podražile od 20 do 30%.
Predsezonske in posezonske cene
so bile tako nizke, da so bile znat-
no konkurenčne vsem inozemskim
letoviščem. Kljub relativno večje-
mu znižanju cen pa manjši obrati
niso dosegli uspeha, kakor so pri-
čakovali. Kajti n. pr. izpad 2330
gostov na Bledu v letošnjem letu
napram lanskem letu v glavni se-
zoni gre na račun manjših obratov
z nižjimi cenami. Cene torej niso
bile vzrok nazadovanja števila tuj-

cev. V gostinskem odseku smo
sklenili, da se izvede določitev cen
v gostinskih obratih tujsko-promet-
nih krajev po kakovosti obratov,
da se na eni strani javno pokažejo
cene, na drugi strani pa, da se
omogočijo izdajanja hotelskih vo-
dičev, radi uspešne propagande v
inozemstvu. Med vzroki nazadova-
nja turističnega prometa je ome-
niti tudi pariško svetovno razstavo,
londonske svečanosti kronanja. Res
pa je in priznati je treba, da so
napredne turistične države, med
temi zlasti Italija, ki je imela prej-
šnja leta zabeležiti precejšen padeč
svojega turizma, v tem času teme-
ljično proučile vse ukrepe, da zbolj-
šajo svoj turizem. Toda objektivno
je treba priznati, da so cene itali-
janskih gostinskih obratov — treba
je samo vzeti v roke »Annuaire
Alberghi d'Italia« iz l. 1937 — še
vedno sorazmerno znatno višje,
nego naše cene. Na drugi strani pa
Italija z ogromnimi olajšavami tako
pri železniških voznjah, kakor
tudi s cenami bencina, psihološko
vpliva na inozemca, da pride v dr-
žavo in da ostane dalj časa tam.
Italija dela to, ker dobro ve, da
bodo stroški, ki jih ima turist mi-
nogrede, večji kakor pa običajni

redni stroški. Turistična lira ni
mного pripomogla zboljšanju tu-
rizma v Italiji, ker je še vedno
mного dražja od lire, ki se dobi v
svobodnem prometu. Ako je Italija
votirala letos kredit 1 milijarde
800 milijonov lir po 4% za moder-
niziranje italijanskega hotelirstva
in ako je Italija urenila svoje ceste,
treba da gremo po tej poti tudi mi.
Nikakor pa mi ne moremo danes
samo razvijati propagande v ino-
zemstvu, ako še nismo izpolnili
osnovnih pogojev receptivnega tu-
rizma.

Vpeljava turističnega dinarja,

ki naj bi bil kar 30% cenejši od
navadnega dinarja, je težko izved-
ljiva zahteva. Pri 300 milijonih
dinarjev, ki nam jih približno let-
no dajejo inozemci, bi mi morali
pri vpeljavi 30% nega turistične-
ga dinarja darovati inozemcem
ogromno vsoto 90 milijonov. To bi
si mogli privoščiti le, če bi imeli
vse pogoje za receptivni turizem
izpolnjene. Namesto da se dá tu-
ristični dinar, ki nas je stal samo
z Nemčijo 7 milijonov dinarjev, bi
bilo razmišljati, da-li ni boljše,
da gremo po poti, kakor je šla Ma-

djarska, ki je osvobodila hotele
vseh davčnih in taksnih obveznosti
in je n. pr. samo Budimpešto ob-
iskalo lansko leto 540.000 inozem-
skih turistov, t. j. 2 krat več kak-
or vso Jugoslavijo. Namesto ino-
zemskim turistom, je dala madjar-
ska država ugodnost svojim držav-
ljanom, t. j. svojim hotelirjem. Rav-
no tako bi bilo pravilno, da da take
olajšave naša država našim hote-
lirjem, ker rabimo še krvavo mno-
go, da bomo imeli dovolj sposobnih
in urejenih hotelov. Če bodo bre-
mena hotelirjem znižana, potem
bodo oni mogli znižati tudi cene.
Velik nedostatek, zlasti če gle-
damo propagando drugih držav, je
v tem, da takorekoč sploh nimamo
propagandnih filmov. Poleg tega
pa vidimo, da se pri nas vrtijo ino-
zemski propagandni filmi, ki va-
bijo našo publiko, da obiskuje tuje
kraje. Tudi propaganda s fotografi-
jami je izredno pomanjkljiva, če-
ravno vidimo, da so zlasti naši slo-
venski fotografi-amaterji sposobni,
da konkurirajo najboljšim fotogra-
fom celega sveta, kakor nam ka-
žejo krasni uspehi ljubljanskega
fotokluba. To sposobnost treba iz-
koristiti.

Iz gornjih izvajanj je že razvid-

no, da je rešitev našega turizma
iskati predvsem v tem, da je treba
pravilno mobilizirati potrebna de-
narna sredstva. Administrativnih
ukrepov, uredb in pravilnikov ima-
mo dovolj, toda s takimi ukrepi se
turizem ne rešuje, ampak je treba
za to efektivnih ukrepov, treba je
denarja.

Samo »Putnik« ne zadostuje, a
tudi »Putnik« sam ima premalo
dohodkov. Njegov čist dohodek od
prodaje kart je znašal le 1 milijon
801.993'14 din, kar odgovarja pov-
prečni proviziji 1'33%, s čimer je
mogel »Putnik« kriti komaj svoje
režijske izdatke. Gotovo je, da se
mora dati v naš državni proračun
primerna vsota za pospeševanje
turizma. Pri današnjem stanju stva-
ri pa je še celo potrebno, da se v
banovinskem proračunu predvidi
za turizem vsaj enaka vsota kot jo
je predvidela savska banovina.

S tem zaključujem svoja izvaja-
nja in poudarjam, da je na eni strani
treba v naši javnosti malo več
objektivnega in mirnega razmotri-
vanja o problemu turizma, na drugi
strani pa odločilnih faktorjev
več efektivne podpore in denar-
nih sredstev, kajti administrativni
ukrepi nam turizma ne bodo rešili.

Splošni razvoj in pomen ceste iz predavanja ravnatelja dr. Vinka Vrhunca

Kljub važnosti, ki jo vsi prizna-
vamo vprašanju modernih cest, je
pri nas v državi pojmovanje tega
problema še dokaj primitivno. S
tem diletantstvom združene napa-
ke v investicijski politiki in za-
ostalost so krive, da še doslej ni-
so urejene niti glavne prometne
potrebe Jugoslavije. Kako je za
nas ta problem važen, je nazorno
prikazalo predavanje dr. Vinka
Vrhunca pretekli torek v Ljub-
ljanskem klubu.

Goste in predavatelja je v ime-
nu društva pozdravil dr. E. Stare
in naglasil njegovo poklicanost,
govoriti o tem vprašanju, saj je
dr. Vrhunc predsednik ljubljans-
kega in podpredsednik državne-
ga cestnega odbora. Čeprav se je
moral predavatelj omejiti na pičlo
uro časa in vzel predmet bolj
splošno, so njegova izvavanja iz-
redno važna in jasna.

Predvsem je treba umeti civili-
zacijsko in kulturno pomembnost
ter nalogo cest kot glavnega pro-
metnega omrežja. V raznih dobah
je bila usoda ceste zelo različna.

Cesta — nekdanj in sedaj

V Egiptu, Perziji, Grčiji so sle-
dovi starih civilizacij tudi sledovi
prvih cest. V Egiptu so prve ce-
ste vodile do Nila in Rdečega
morja. Kralj Cir je obnovil stare
asirske in babilonske ceste in jih
povezal z novim cestnim omrež-
jem iz glavnega mesta Suze. Do
Sard v Ciliciji je vodila 2.300 km
dolga vojaška cesta, posejana z
vojaškimi postojankami in preno-
čišči.

Stari Grki so ceste že tlakovali,
navadno le kolesnice in izogiba-
lišča, potrebna zbog enotirne ši-
rine cest. Zgraditev tlakovane ce-
ste med Atenami in Delfijami ter
Kireno pada v najslavnejšo dobo
grške zgodovine, v čas Perikleja.

Rimske ceste

Vse narode starega veka pa so
po razumevanju za vojaški in kul-
turni pomen ceste prekosili Rim-
ljani, ki veljajo kot mojstri v
gradbi cest. Najoddaljeneje dele
rimskega imperija, od Britanije
do skrajnega vzhoda, so povezali
s solidno zgrajeno in vestno vzdr-
ževano cestno mrežo. Rimska cesta
je služila prav tako vojaškim in
upravnim potrebam kakor trgov-
ni in kolonizaciji, ki je bila naj-
uspešnejše sredstvo za širjenje
rimske civilizacije. Izredni politi-
čni uspeh Rima, ki je skoraj 8 sto-
letij vladal obsežni državi najraz-
ličnejših narodov in ras, je razum-

ljiv samo če vemo, da so ceste
bile trdna vez za državno enoto.

Ze l. 312. pr. Kristusom grade
Rimljani cesto iz Rima proti jugo-
vzhodu do Brindisija. Ta cesta —
via Appia — je bila zveza z Grči-
jo. Razvaline palač rimskih veli-
kašev ob tej cesti in mavzoleji so
še danes obiska vredne znamenit-
osti.

Sto let pozneje je nastala via
Flaminia, 540 km dolga in 8 m
široka cesta v Zgornjo Italijo. Kot
via Julia Augusta se nadaljuje
preko naših krajev na sever do
Donave, po črli današnje ceste
Trst-Dunaj, kar dokazuje, kako
pravilno in po terenskih razmerah
so stari Rimljani znali izbrati tra-
so. Ostanke temeljev teh cest pri-
čajo o solidni izvedbi. Bile so zi-
dane iz kamenja, peska in apnene
malte ter zgoraj posute ali z drob-
nim gramozom ali tlakovane s ka-
menjem. Za močvirnati gorski te-
ren so poznali poseben utrdilni si-
stem.

Emona — cestno križišče

Ob cesti Julia Augusta nastanejo
varnostna vojaška taborišča — ca-
stra Emonae, Celace, Petoviae.
Naša cesta ima torej staro tradic-
jo, na katero more biti ponosna.
Stara Emona naj bi kot vojaško
taborišče zavarovala križišče ceste
iz Zgornje Italije. Via Julia Augu-
sta je prišla do Emone v smeri
današnje Tržaške ceste, se razši-
rila v forum ter zapustila Emono
kot decumanus maximus pri vz-
hodnih vratih, premostila Ljublja-
nico v bližini šentjakobskega mo-
stu in se nadaljevala v smeri Do-
lenjske ceste. Drugi krak je zapu-
stil mesto pri severnih vratih kot
cesta cardo maximus. Ljubljana je
bila torej že v rimskih časih važ-
no cestno-prometno križišče in je
s tem podan tudi zgodovinski do-
kaz o geografsko-prometni važno-
sti Ljubljane in naših krajev.

Srednji vek

S propadom rimskega cesarstva
so propadle tudi ceste. Iz zgodnje-
ga srednjega veka vemo o cestah
in cestnem prometu zelo malo.
Zmanjšala se je njena vloga. Ker
pa ni bilo cest, so oslabei in delno
docela izginili prometni stiki. Raz-
dvojenost in razkosanost srednje-
veškega sveta je zanj najznačil-
nejša. Narodi se prično sprehajati
po Evropi v tolpah in jatah, kar
jim pride tako v navado, da tudi
prvih križarskih vojn ne vodijo
organizirano, temveč se razlijejo
proti sveti deželi kakor hudourn-
ik, ki vse pokončuje. Podatki o

cestnem prometu iz tistih časov
govore le o gradovih in ropanju.
Cesta je bila polna cestnih ropar-
jev in klatežev (Raubritter). Tako
propadejo še zadnji ostanke med-
narodnega prometa in trgovine.
Šele proti koncu 14. stoletja se
pričnejo razmere zboljševati. Naj-
važnejša cesta iz tistega časa je
trgovska cesta od severo-nemških
mest preko Frankfurta in dalje v
Rim. Ta važna cestna zveza postane
obenem pot pobožnih romarjev
na grob sv. Petra. Počasi se tudi
boljša varnost na cestah in s tem
pridobiva polagoma cesta na stari
veljavi. L. 1747. se ustanovi vi-
soka šola za ceste v Parizu.

Ceste 19. stoletja

Nemalnih zaslug za ceste je imel
vedno militarizem. Napoleonove
armade so za hitro manevriranje
potrebno in zato tudi gradile
nove ceste. V to dobo spadajo za-
četki cestnega omrežja, kakršno
imamo sedaj v naših krajih. Cesta
ima vedno večje naloge. Pro-
met postaja živahnejši in novim
odnošajem med narodi in država-
mi cesta v stari primitivni obliki
kmalu več ne zadošča. Tehnika
cesto-gradnje se prične razvijati in
kmalu se pojavi makadamska ce-
sta, ki velja tja do zmage avtom-
obila.

Cesta in železnica

Leta 1825. steče na Angleškem
prva železnica za javni promet.
Železnica prevrne dotakratni idi-
lični način prometa, poštna kočija
se mora umakniti parnemu stroju
in na mesto romantičnih podežel-
skih poštnih postaj stopijo zduhli
kolodvori, ki sprejemajo vase mno-
žice potujočega sveta. Mednarodni
promet in trgovina doživita z že-
leznicou nesluteni polet, človek se
odtrga od svoje priklenjenosti na
dom, potuje v širni svet, spoznava
tuje ljudi, šege in navade, postane
— kozmopolitski. Deset let po prvi
železnici teče lokomotiva že na
kontinentu med Brusljem in Me-
helnom, tri leta nato med Dunaj-
em in Wagramom, l. 1858. zida
Južnoavstrijska-lombardska in cen-
tralnoitalijanska železniška družba
(od l. 1876. K. k. privil. Südbahn)
zvezo med Dunajem in Jadrans-
kim morjem. Ta pomeni za naše
kraje pravo revolucijo. Parni stroj
odje kruh širokim slojem, ki so
se bavili s prevozništvom blaga in
oseb.

Avtomobil — tekmeč železnice

Tekmeč železnic je avtomobil.
Daimler konstruiral l. 1883. prvo

motorno kolo, Benz pa istega leta
zgradi trokolesni avtomobil. Na
pariški razstavi 1889. že vidimo
motorna vozila in l. 1894 je 1. med-
narodna avtomobilska tekma med
Parizom in Ruomom med 100 av-
tomobili. Avtomobilizem je zma-
gal zelo hitro. Svet ima danes že
36 in pol milijona motornih vozil.
samo v USA 71%. V Jugoslaviji
je komaj tretjina tisočinke vseh
avtomobilov na svetu, na 1200 pre-
bivancev en voz! Avtomobil izpod-
bije železnici monopol v vsem
kopnem prometu. Navajena na ši-
roko gospodarstvo se železnica za-
plete v velike deficite, hoče zav-
niti kolo napredka in zahteva ob-
lastveno prepoved te tekme. Po-
legzoma pa si omeji ova vlogo:
železnici kvantitativni transport na
daljave, avtomobilu bližji in lokal-
ni promet in turizem.

Sodobna cesta

Motor zbudi cesto k novemu živ-
ljenju. Cesta pa mora postati so-
dobna. V svojem starem ustroju in
površinski obliki ne zadostuje več.
Spremeniti mora linijo, da omo-
goči izrabo hitrosti, postati mora
preglednejša in enostavnejša, v
svojem kolovozu pa mora biti od-
porna. Problem sodobne ceste je
zato postavljen v dveh smereh:
tehnično mora biti primerna za
hitrost, udobnost in varnost motor-
nega prometa, gospodarsko pa mo-
ra po življenjski dobi kolovoza
omogočiti, da se amortizirajo grad-
beni izdatki. Moderna cesta zato ni
samo potreba modernega prometa,
temveč prav tako upravičena iz
finančno-gospodarskih vidikov, ker
je obraba navadne ceste v motor-
nem prometu tako velika, da bi
vzdrževalni in obnovitveni stroški
vsako leto v kratki dobi znašali
več kakor pa enkratna investicija
za moderno cesto z malimi vzdr-
ževalnimi stroški. Danes je krpa-
nje cestnega omrežja z navidezno
cenejnimi cestnimi zastori dosti
dražje ko moderni kolovoz, prilag-
oden zahtevam motornega pro-
meta.

Izredno velik je pomen sodobne
ceste za gospodarski napredek in
varnost države. Naprednost in bla-
gostanje vsake države ter sposob-
nost vodstva presojamo po dolžini
in kakovosti cestnega omrežja. Ze
Roger Bacon piše: »Tri stvari mo-
rejo države narediti velikim: ro-
dovitna tla, delaven narod in mož-
nost lahke odpreme oseb in blaga
iz kraja v kraj. Goethe je dejal:
»Deutsche Einheit druch Deut-
schlands Strassen«. (Nemška enot-
nost po nemških cestah.)

Ceste v posameznih državah

Zdaj žrtvujejo države za cestno
omrežje milijardne zneske. Gra-
dijo se večinoma trajni kolovozi za

dolgo dobo ene do dveh generacij. Zaradi velikih gradbenih stroškov so opravičljivi samo težki ali srednji sistemi. Cestni zastori se gradijo v kamenju, cementu, asfaltu, lesu, železu, kavčuku, steklu in komprimiranem papirju.

Združene države Sev. Amerike so že l. 1933. imele samo beton-skih cest 215.000 km. Anglija ima že docela modernizirano cestno omrežje. Državni dohodki iz dajatev cestnega prometa znašajo letno 18 milijard dinarjev. Moderno urejeno cestno omrežje imajo vse zapadne države, a tudi v Srednji Evropi moremo ugotoviti že znatne uspehe, posebno v Češkoslovaški.

Nekod se grade že posebne ceste, namenjene izključno avtomobilskemu prometu. Nemčija hoče v 6 do 7 letih zgraditi 6900 km avto-prog, ki bodo veljale 7 milijard mark. Dograjenih je že 2000 km, zaposlenih nad 120.000 delavcev.

V velemestih se proučujejo načrti, da se zgrade podzemeljske avtomobilske ceste. Društvo narodov je izdelalo načrt, da se Evropa prepreže z mrežo avtomobilskih cest.

Sodobna cesta se smatra za najdonosnejšo investicijo javnih sredstev. Premagano je naziranje, da je avtomobil luksuz kakor tudi moderna cesta ni več luksuz ter samo za bogate države. Nasprotno, po svojih letnih vzdrževalnih izdatkih je največji luksuz slaba cesta.

Ceste v Jugoslaviji

Stanje naših železnic in naše cestne mreže si je v marsičem podobno. Svetovna vojna nam je zapustila ceste v najslabšem stanju, omrežje prikrojeno po starih razmerah, tako da smo jih morali preorientirati na novo politično stanje in nove prometne in gospodarske potrebe. V srednjih in južnih delih naše države cestni sploh ni bilo.

V prvih letih Jugoslavije smo finančna sredstva v prvi vrsti uporabljali za zgradnjo železnic, ceste pa zanemarili. Zaradi nerazumevanja za gospodarski pomen ceste se niso za cestna dela dodelila primerna sredstva, a gradile nerentabilne železniške proge. Cesta ponekod ne bi bila samo koristnejša v prometnem oziru, temveč tudi cenejša.

Omrežje državnih cest v Jugoslaviji znaša 10.250 km, 566 km je samo na papirju, da se v bližnji bodočnosti šele zgrade. 2.015 km je mednarodne ceste, upoštevane v načrtu Društva narodov. Med temi je tudi državna cesta št. 2 Beograd—Zagreb—Ljubljana—Podkorensko sedlo, dolga 710 km. V drugi kategoriji so po večini ceste turističnega prometa, med njimi Maribor—Ljubljana—Logatec 228 km in Jadranska turistična cesta Sušak—Split—Dubrovnik—Kotor—Škader v dolžini 760 km, katera pa brez zveze z Ljubljano ne more imeti nikakega mednarodno-turističnega interesa. Potrebna je cesta Ljubljana—Sušak!

Gradbeni načrt

našega cestnega omrežja obsega modernizacijo obstoječih cest (4144 km), vzdrževanje cest in gradnjo novih cest. Le modernizacija bi veljala okrog 4 in pol milijarde din, 1 milijon din za km. Znatno del kredita iz enomilijardnega posojila je porabljen za novo cesto Beograd-Subotica. Ostane le okrog 255 milijonov din. In vendar bi bilo najnujnejše in gospodarsko najkoristnejše, dati denar na razpolago za sodobno obnovo onih cestnih zvez, ki so posebno važne za turistični promet, ki teče v smeri sever-jug, po Sloveniji, ob Jadranski obali in skozi zahodni del Bosne. Najizrazitejši kriterij za moderniziranje cest je statistika o obremenitvi in gostoti prometa. Karta Društva inž. in arhitektov pa jasno kaže, da je promet na cestah v naših krajih največji, zlasti motorni.

Cestni fond

Finančna sredstva cestnih del gredo h koncu. Kako si priskrbe-ti novih sredstev? Finansiranje s pomočjo cestnih fondov naj se izvede praktično po načelu, da se morajo cesti prepustiti vsi ali vsaj večina dohodkov cestnega prometa. Skušnja iz drugih držav uči, da se cesta lahko hrani sama ter da urejeno cestno omrežje poleg neposredne koristi za narodno gospodarstvo more ob koncu koncev celo dajati državi velikih dohodkov (Anglija)! S tem bi bilo rešeno tudi tako sporno vprašanje o razdelitvi dohodkov; omrežju vsake pokrajine bi se morali prepustiti vsi dohodki, ki jih promet na teh cestah donša.

Država naj dotlej iz svojih rednih dohodkov da zadostne zneske za redno in pravilno vzdrževanje cest. Doslej se je varčevanje vršilo na neracionalni način, predvsem na naših cestah, tako da mestoma ni propadla samo površinska plast, temveč celo podloga. Sredstva državnega, banovinskih in občinskih proračunov za naše ceste so več kot nezadostna. Državni proračun vsebuje za vzdrževanje 10.000 km dolge mreže samo 77 milijonov dinarjev, strokovni minimum pa je 250 milijonov.

Finančna sredstva za nove ceste seveda ne morejo dati cestni fond, ki morajo svoje dohodke investirati v korist onih cest, ki jim te dohodke prinašajo. V tem oziru je potrebna ostra jasnost, da ne bi cestni fond zgrešili svoj cilj, istočasno pa državi odvzeli dolžnost in skrb dokončne izgraditve cestnega omrežja.

Ceste v Sloveniji

Sloveniji, kateri je tujski promet važen vir narodnega dohodka, so dobre in sodobne ceste bolj potrebne kakor vsaki drugi pokrajini. Že obremenitev in gostota cestnega prometa govorita za nujnost obnovitvenih del. Meječa na tri države, ki so do našega praga izgradile moderne ceste, in končno po svoji prirodni lepoti predstini-rana za deželo tujskega prometa, Slovenija ne more brez dobrih cest gospodarsko prosperirati in kulturno napredovati. Vprašanje cest v Sloveniji je vsestranski interes.

Poleg 615 km državnih ima naša banovina še 4.119 km banovinskih (1.198 km I. in 2.921 II. reda) in 18.527 km občinskih cest. Te številke dovolj zgovorno pričajo o smislu našega naroda za ceste. Cestno omrežje je zgrajeno neposredno iz ljudskega denarja in iz javnih dajatev, ki si jih je narod v svojih samoupravah sam naložil. To dejstvo bi moralo biti v marsičem zgled tudi za druge pokrajine naše države, ki zahtevajo sredstev iz vseobčih državnih sredstev ali večkrat celo na tuj račun.

Proračuni cestnih odborov dravske banovine znašajo v tekočem proračunskem letu 35 milijonov dinarjev. Želeti bi bilo le, da tudi v naše cestne odbore prodre napredni in sodobni duh tako, da se ta denar res racionalno uporabi za cestna dela po modernejših metodah.

Načrt cestnih del v Sloveniji

Ljubljanska sekcija Udruženja inženirjev in arhitektov je izdelala tudi načrt cestnih del; stroški so proračunjeni na 1.600 milijonov dinarjev. Najvažnejša je modernizacija cest z 1.350 milijoni, med novimi cesta Ljubljana—Sušak, ki bi veljala pri nas 75 milj. Zapuščeno omrežje nas opominja, da je potrebno s temi deli pričeti nemudoma in postopno, ker jih v kratki dobi nikdar ne bomo zmogli.

Drugi, uradni načrt predvideva kot izdatke za izvedbo ožjega in nujnega programa 227 milijonov, a širšega programa novih 440 milijonov dinarjev. Med naj-

nujnejša dela ožjega programa spada modernizacija ceste Ljubljana—Podkorensko sedlo, ki je najpotrebnejša, ker nas veže preko Grossglocknerstrasse na sever z Nemčijo in z zapadnimi državami, preko Packstrasse pa s Češkoslovaško, Avstrijo, Madžarsko in Poljsko. Po gostoti prometa je na prvem mestu cesta Ljubljana—Št. Ilj kot najbolj obremenjena cesta v celi državi. Najnujnejša nova cesta je Ljubljana—Sušak, za katero je treba čimprej najti potrebnih finančnih sredstev. Končno so v tem programu še vsebovane ceste lokalnega turističnega prometa — Blejskega kota in Pohorja.

Finansiranje

Od dohodkov iz cestnega fonda bi dobila Slovenija približno 15%, t. j. 18 milijonov din. Ako bi se za obnovo cest pritegnila še druga finančna sredstva, ki so namenjena za javna dela, n. pr. trošarina na cement, katere Slovenija letno plačuje 10 milijonov dinarjev, bi bil razpoložljivi letni zne-

Trgovec mora računati!

Šigurna postavka v njegovi kalkulaciji je poznana Kneippova sladna kava. Velike vrednosti je, ako ve človek v naprej, da mu prinaša vsaka prodaja gotov denar.

sek din 28.000.000— zadosten za kritje anuitet srednjeročnega posojila. Ob ustanovitvi cestnega fonda je Češkoslovaška predvidela letni dohodek 80 milijonov Kč. Sčasoma pa so obnovljene ceste tako dvignile cestni promet, da je v letu 1936. ta cestni fond imel že 279 milijonov dohodkov, a letos nad 300 milijonov Kč. Započeta modernizacija cest bo torej sama po sebi pospeševala izvedbo cestnih del in sproti ustvarjala za to potrebna finančna sredstva.

Obnova naših cest je najnujnejša naloga, katero si mora zastaviti državna gospodarska politika. Vse dokazovanje o nacionalnem, gospodarskem in vojaškem pomenu dobrih cest, vsa propaganda v javnosti s tiskom in besedo ne zaleže mnogo, ako cesta ne najde razumevanja v vrhovih državne uprave. Samo od teh faktorjev možko zastavljena energična beseda more spreobrniti in premagati patriarhalno pojmovanje o naših prometnih in gospodarskih vprašanjih.

Samopreskrba v Nemčiji

Tudi krušna avtarkija v Nemčiji

V okviru splošnega avtarkičnega gospodarstva hoče uvesti nemška vlada tudi avtarkijo v krušni prehrani prebivalstva.

Vzrok te avtarkije je isti ko na vseh drugih poljih, da se prihranijo tuje devize za oboroževanje. Nemčija mora redno uvažati žito iz tujine. Letos ga bo morala še v večji meri, ker je bila letošnja žetev mnogo slabša od lanske. Lani je morala Nemčija uvoziti 863.000 ton pšenice, za katero je izdala okoli 100 milijonov mark, letos bi morala uvoziti pa 1,1 milijona ton, ker je bila žetev znatno slabjša. Tudi žetev rži je dala letos za približno 650.000 ton manj ko lani. Samo krompirja je pridelala Nemčija letos več ko druga leta.

Da bi Nemčija zvišala donos žetve, se bodo v bodoče uporabljala umetna gnojila še v večji meri. Toda tudi z umetnimi gnojili je križ, kajti če se predolgo uporabljajo kemikalije, se poslabša zemlja in tudi kakovost plodov. Nekateri predlagajo, da bi se opustila

dar pa kmetje novih odredb niso nič kaj veseli.

Poleg tega se je začela po vsej Nemčiji živahna propaganda, da se nič kruha ne zavrže. Za sebe vsak kos zavrženega kruha sicer res ne pomeni mnogo, toda skupno v vsej Nemčiji zavrženi kosi predstavljajo velikansko množino.

Ciste pšenične moke torej v Nemčiji ne bo več. Zanimivo pa je to, da kruh kljub enakim predpisom ni v vsej Nemčiji enak. Tako je v Berlinu silno slab, v nekaterih gorskih krajih pa prav dober. To razliko razlagajo s tem, da je v Berlinu peka kruha pomanjkljiva. Zato so že začeli delati poskuse, da najdejo novo metodo za peko, da bi se potem kruh zboljšal.

Milo iz premoga v Nemčiji v prometu

Milo iz premoga je bilo v zadnjih tednih v Nemčiji skoraj nepaženo dano v promet. Poroča se, da v Nemčiji že delajo tvornici

Ribji algumin namesto jaje

Ko je bil zadnjič ministrski predsednik Göring v Hamburgu, so mu pokazali ribji algumin, ki se na neki nov način pridobiva iz kitov. Ta algumin se more uporabljati namesto jaje, prav tako pa tudi za izdelovanje tekstilnega blaga. En funt ribjega algumina je toliko kolikor 165 jaje.

Obutev in klobuki iz kože morskih psov

V Hamburgu se je ustanovila delniška družba za lov morskih psov. Iz kože morskih psov se namreč morejo izdelovati klobuki ter čevlji.

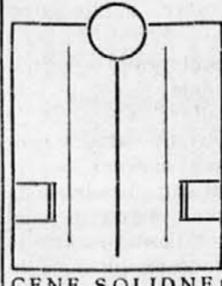
Konferenca zaradi povečanja cen za premog

V prometnem ministertvu je bila pod predsedstvom pom. prometnega ministra inž. Schnellerja konferenca zastopnikov premogokopov in železniškega ministertva. Domače premogokopne družbe namreč zahtevajo, da se cene premoga, ki ga dobavljajo železnicam, zvišajo, ker so se cene v zadnjih dveh letih zvišale za 20%. Brez tega zvišanja cen premogokopne družbe ne morejo zvišati svoje proizvodnje, ki pa je danes nezadostna ter vlada zato v državi pomanjkanje premoga. Da je to res, se vidi iz tega, ker so morale naše železnice kupiti v tujini 35.000 ton premoga, čeprav je tuji premog znatno dražji ko naš domači. Zastopniki železniškega ministertva so na konferenci pozvali zastopnike premogokopnih družb, da predložijo svoje konkretne predloge.

Skupščina evropske lesne konvencije bo januarja v Varšavi

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da bo glavna skupščina evropske konvencije lesnih držav (European Timber Exporters Convention, na kratko E. T. E. C.) 20. jan. 1938 v Varšavi. Na dnevnem redu je znižanje izvozne kvote za l. 1938. Znižanje je potrebno, ker je položaj na evropskem lesnem trgu zelo slab. Cene stalno padajo, prodaj pa je vedno manj. Tako imata n. pr. Švedska in Finska, ki sta za Rusijo največji dobaviteljci lesa, danes zaključkov za samo 800.000 kubičnih metrov rezanega lesa, dočim sta jih imele lani za 4 milijone kub. metrov. Jugoslavija je tudi član E. T. E. C. ter naši lesni interesi ž. proučujejo ev. posledice znižanja lesnih kvot za Jugoslavijo.

Specialna trgovina s finim moškim perilom

LEOPOLD MAHER preje MELA LJUBLJANA — Tyrševa cesta 9

Vam nudi vedno veliko izbiro izgotovljenega moškega perila in drugih modnih novosti. Perilo izdeluje tudi po meri. Kroji brezhibni! — Kvalitetno blago!

CENE SOLIDNE!

navada, da se vsako tretje leto ne obdelajo. Toda tudi s tem bi se mogel doseči le trenuten učinek, ker preveč izčrpana zemlja potem sploh ne bo dala nobenih plodov. Z umetnimi sredstvi se torej ne da zemlja prisiliti, da bi dala toliko žita, kolikor ga Nemčija potrebuje.

Zato skuša nemška vlada doseči samopreskrbo v žitu z organizacijskimi sredstvi. Tako so dobili vsi mlinci ukaz, da boljše zmeljejo žito; na ta način bi se moglo dobiti za 12—15 odstotkov več moke. Seveda pa bo potem tudi manj otrobov, ki pa so potrebni za krmo. Te naj nadomesti cenena koroza, ki bi se uvozila iz tujine. Nadalje morajo mlinci dodati pšenični moki 7 odstotkov koroze, rženi pa 6 odstotkov krompirja. Oblasti bodo strogo pazile, da se bodo ti predpisi tudi izvajali. Kazni za kršitev predpisov so naravnost drakonične. Da bi se kmetje laže odločili za krmljenje živine s korozo, jim je nemška vlada znižala ceno koroze za 20 mark za 1000 kg. Ven-

ce, ki morejo na leto izdelati do 20.000 ton mila iz premoga. Grade pa se nove tvornice, da bo njih skupna kapaciteta dosegla 60.000 ton mila letno. Nemci trde, da je kakovost mila iz premoga ista, stroški pa so nekoliko večji ko za naravno milo.

Letno uvozi Nemčija okoli 1 milijona ton loja za izdelovanje mila, kar jo velja letno okoli 300 do 350 milijonov mark. Že za časa vojne so Nemci skušali izdelovati sintetični loj, toda brez uspeha. Februarja l. 1936. pa je bila ustanovljena del. družba »Deutsche Feltsäureindustrie« v Witten-u v Poruhrju. Tej družbi se je posrečilo s pomočjo Farbenindustrie rešiti problem izdelovanja mila iz premoga. Ta industrija se bo v Nemčiji še znatno izpopolnila.

Nemci pa si pomagajo tudi s tem, da so začeli organizirati velike love na kite. Okoli 50 ladij za lov na kite je bilo poslanih v Severno morje. Nedvomno je, da bodo s tem Nemci v znatni meri zmanjšali pomanjkanje loja.

Politične vesti

Francoski listi pišejo po Delbosovem obisku v Beogradu, da Francija priznava posebni zemljepisni in gospodarski položaj Jugoslavije, ki ji narekuje čisto svojevrsno politiko. Glavno je, da je pri tem Jugoslavija zvesta starim prijateljem in da izpolnjuje svoje mednarodne obveznosti. To pa Jugoslavija dela in zato ni Francija zaradi zboljšanja jugoslovansko-italijanskih odnosov niti najmanj razburjena. Nekateri listi pa celo pišejo, da bi bilo zelo nevarno, če bi se vse države orientirale po svoji strogi pripadnosti temu ali onemu državnemu bloku. Ves mednarodni položaj bi bil potem nevarno napet. Dobro je, da imajo nekatere države dobre odnose s demokratičnimi in s totalitarnimi državami. Iz vseh teh komentarjev tujih listov pa se vidi, da se po svetu priznava, da vodi dr. Stojadinović zunanjo politiko Jugoslavije zelo spretno.

Francoski zunanji minister Delbos se je po prisrčni poslovnosti v Beogradu odpeljal v Prago, kjer je bil sprejet zelo slovesno, a hkrati tudi prisrčno. V Budapešti je pozdravil Delbosa na postaji madžarski zunanji minister Kanya. V Pragi bo Delbos takoj po svojem prihodu položil venec na grob neznanega junaka, nato pa prisostvoval slavnostni seji praškega sveta v proslavo 20letnice ustanovitve prve samostojne češkoslovaške vojske v Franciji. Opoldne bo gost predsednika republike dr. Beneša.

Bivši francoski ministrski predsednik Flandin je odpotoval v Berlin, da pripravi tla za sestanek odgovornih nemških in francoskih državnikov. Napovedano je tudi potovanje šefa tiskovnega urada franc. zun. ministrstva Comerta v Berlin.

Italijanski senat je odobril jugoslovansko-italijanski sporazum, ki je bil sklenjen v Beogradu, ter izrazil pri tej priliki svoje priznanje grofu Ciano.

Zaradi streljanja na ameriške in angleške vojne ladje se je Japonska že desetkrat opravičila in obljubila, da bo krivce strogo kaznovala. Japonski listi so nadalje objavili poziv na prebivalstvo Japonske, da s prostovoljnimi prispevki zgradi natančno takšno ladjo, kakor je bila potopljena ameriška topničarka in jo podari Ameriki. Vse to pa ni napravilo na javno mnenje Amerike prav nobenega posebnega vtisa ter se vsi Amerikanci strinjajo z Rooseveltom, da mora sam japonski cesar obljubiti, da se podobni incidenti ne bodo več ponovili. Ker je le malo verjetno, da bi se japonski cesar opravičil in dal zahtevano obljubo, je popolnoma nejasno, kako se bodo v bodoče razvijali dogodki na Daljnem vzhodu. Zaenkrat je jasno le to, da so odnosi med Japonsko ter Anglijo in Ameriko silno napeti.

Japonski listi pišejo, da se je odločil Čangkajšek za nadaljnji boj proti Japonski samo zato, ker mu daje potuho Anglija. — Pri Kantonu zbira maršal Čangkajšek 300.000 mož, ki naj preprečijo, da bi se japonske čete pri Kantonu izkrcale.

Kitajski listi pišejo, da vodi Japonska zlasti borbo proti kitajski inteligenci, ker je ta nepomirljiv nasprotnik japonske invazije. Zato Japonci bombardirajo vse šole ter streljajo na civilno prebivalstvo prav tako ko na kitajsko vojsko. Najbolj pa zamerjajo kitajski listi to, da Japonci povsod, kamor pridejo na Kitajskem, širijo porabo opija in drugih opojnih sredstev. To delajo Japonci zato, da bi popolnoma uničili odporno silo kitajskega naroda.

Japonskemu veleposlaniku v Washingtonu je japonska vlada brzojavno sporočila, da nima nihče pravice klicati japonskega cesarja na odgovor in da zato ne more biti niti govora o tem, da bi se japonski cesar opravičil za dogodke na reki Jangce.

Angleški protest v Tokiu je imel popoln uspeh in bo Japonska kaznovala oficirje, ki so krivi bombardiranja angleških ladij, ter tudi plačala primerno odškodnino za nastalo škodo.

Japonci pripravljajo ofenzivo proti Kantonu, da odrežejo Kanton in Kitajsko od Hongkonga ter s tem onemogočijo Kitajcem dovoz orožja. Ekspedicijski kor japonskih čet na Formozu je že odplul proti Kantonu. Ni izključeno, da se pred Kantonom ponove enaki boji kakor pred Šangajem.

Združena ljudska stranka na Poljskem je postrila svojo borbo proti vladi ter zahteva popolno spremembo poljske zunanje politike. Po njenem mnenju bi se morala poljska politika nasloniti na Francijo in Češkoslovaško.

Na prelomnici svetovnega gospodarstva

Nova knjiga dr. tehn. M. Vidmarja: Med Evropo in Ameriko*

Najnovejša knjiga univ. profesorja Milana Vidmarja je presenetila njegove bralce z najbolj zanimive strani. Po znanih dveh knjigah moderne fizike in matematike, kjer je podal svojo sliko sveta in življenja kot vseirske tvorbe, je prešel s tretjo naravnost na gospodarstvo. Vsi, ki so poznali Vidmarjeve drzne svetovnonazorske konstrukcije in se naučili misliti z njim, nam pritrjujejo, da jih je že zanimalo, kakšen je profesorjev pogled na praktično gospodarstvo. Saj so se morali vprašati, ali se ni s spremembami naravoslovnih znanosti spremenil tudi že smisel pridobitnega gospodarstva, če ne v malem pa vsaj v velikem, svetovnem merilu. Dr. Vidmar je v svoji novi knjigi dal odgovor na to vprašanje. Pa ne samo mimogrede, kakor bi utegnil kdo soditi po naslovu knjige. Ne. Knjiga je postala kratko rečeno knjiga o največjih problemih svetovnega gospodarstva. Zaradi te svoje vsebine ima ta knjiga tudi za nas še poseben pomen.

Dr. Vidmar gre od polopisa neposredno na sestavljanje slike o gospodarstvu, ki mu je nastala v dolgih letih življenja in študija v Evropi in Ameriki, poigrava se s sestavom človeškega sveta kot nekakšnega posebnega splošnega pojma ali sveta zase, v katerem pa gotovo vlada isto načelo večne spremembe kot v ostalem svetovju. V naravi vlada po sodbi moderne fizike kaos, naključje. To je dognala moderna fizika, ko je drugič odkrila vseirje, v katerem smo dotlej občudovali popoln, matematičen red. Zdaj vemo, da tega reda v vseirju dejansko ni, da so nas naše oči varale. Nasprotno, vseirje je kaos. Ali je v človeškem svetu enak kaos ali se v njem že pojavlja kaj drugega, kakšen nov element, kakšna sila, ki deluje proti naravi, proti kaosu in proti naključju? To je vprašanje, ki ga je avtorjev opazujoči razum izluščil iz svoje slike sveta in nam ga zastavil.

Z drugimi besedami: avtor se vprašuje, kolikšne so razlike med starim in novim svetom, med Evropo in Ameriko? Ali ni Amerika najsvobodnejša in najnaprednejša dežela, vodnica na poti človeštva v kulturo, Evropa pa propadajoč, star, v sebi razkrojen svet, ki mu ni nobene rešitve? In kaj se godi med tem v ostalem svetu, na Japonskem, Kitajskem, v kolonijah? Kako se namerava stari kulturni svet okoristiti s tem, kar še ima, ali je vsaj pred kratkim še vse imel? Kakšne so končne razmere celotnega gospodarskega razvoja v zrealu notranjega gospodarskega oziroma socialnega vprašanja? Saj se naše doseganje slike o gospodarstvu prav gotovo

* Med Evropo in Ameriko. — Spisal Milan Vidmar v Ljubljani 1937. Strani XVI—360. Založila Naša založba.

že zelo zamotavajo. Ali nam pa daje nova slika sveta tudi odgovore na ta vprašanja, ki jih ni mogla dati nobena dosedanja gospodarska teorija? Ali nam more razložiti sedanja trenja v svetu in vse velike dogodke, katere pravkar sami doživljamo? Vse to se vsiljuje človeku ob takšni knjigi. Ni dvoma, da vsaka teorija, ki si lasti pravico govoriti o gospodarskih stvareh, vsaj načelno mora odgovoriti prepričljivo tudi o tem, kar je in kar se konkretno vidno godi. V tem, moramo priznati, je Vidmarjeva knjiga polnovredna, vredna priznanja, da se odgovorom na vsa možna vprašanja ne izmika. Počasi, toda neusmiljeno nam odkriva korenine zla v preteklosti in v sedanjem svetu. Pri tem pa ji je vseeno, kaj se pokaže izza teh razkritij, ne graja in ne obsoja, samo ugotavlja in gradi naprej po svoji rdeči fizikalni niti. Zdi se, kakor da je avtor prepričan, da mora spraviti na isto nit vse stvari, če je nit prava oziroma njegova teorija res pravilna.

Prostor gospodarstva

Pestra je njegova slika Evrope in Amerike. Iz dežele kulture v deželo dolarja je dolga zgodovinska pot. Avtor jo je prepotoval z luksuznim parnikom, v katerem je vsega dovolj in kjer je vse do pičice urejeno. Mogočna prispevka nam primerja parnik s človeškim svetom. Na parniku ni boja za vsakdanje dobrine in potrebščine, vse je odmerjeno, nad vsemi ukazuje po naprej določenih pogojih eden, kapitan. Ladja ima svoj denar, ki ni denar, temveč samo nakaznica. Pa tudi zaloge so odmerjene in treba je gospodariti. A kako vse drugače gospodarji z zalogami ves svet! Tu je večer boj za dobrine.

Boj za dobrine, za hrano in za obleko pa je od vselej, in vendar se človeštvo še doslej ni naučilo prav gospodariti. Človeštvo je živelo in še živi slepo, toda vedno manj slepo, že se vidi v njegovem gospodarstvu nekaj kakor načrt. Razum se je postavil naključju po robu.

Razum je edini pravi bojevnik. Njegov boj je delo. Nekoč je bila gonilna sila kulture lakota. Ta je izzvala preseljevanje narodov proti zapadu. Vsak naravni jez je ustavil selitveni val, ga zadržal, da je človek moral napraviti sporazum z zemljo. Atlantsko morje je zadrževalo narode oz. plemena in izsililo evropsko kulturo. Vedno pa je bil še pritisk močan, val se je prelil v Ameriko, drvel na Zapad. Od tam se je spet obrnil. Toda človeštvo ima že skušnje s svoje zgodovinske selitve in Amerika bolje pozna te pogoje ko stara Evropa. Še je Amerika boljše in v nji še vlada svoboda, Evropa pa je zaledje, v katerem se je zakoreninila disciplina. Ameriška svobo-

da je nered. Ta nered se bo moral premagati. Rooseveltov poskus je omejevanje gospodarske svobode, konec dolarja in kraljev, petrolejskih, železniških, filmskih in drugih kraljev, ki so vladali v kapitalizmu.

V Evropi je kapitalizem že strl, tisti kapitalizem, ki je baziral na svobodi individua in na brezskrbnosti za življenjska vprašanja celote. Pisatelj nam prikazuje kapitalizem, kakršen je bil in kar bi bil dosledni kapitalizem, ki je pa sploh nemogoč. Njegov, liberalni kapitalizem je nastal na razvalinah merkantilizma, v katerem je vladal absolutni vladar, monarh. V kapitalizmu je vladala meščanska demokracija. Merkantilizem si je izbral napačen načrt, ker je vzel zlato za edino dobrino. Kapitalizem je hotel živeti brez načrta, ker je nastal kot reakcija na napačno načrtno gospodarstvo. Prej so države podpirale obrt in industrijo zaradi zlata, izdelovale so samo za izvoz, za zlato; hkrati je pa ta sistem zapiral meje, razsiral na dvorih, vrgel pa narode v bedo. Francoska revolucija je vrgla absolutizem in merkantilizem hkrati zato, ker sta bila pretesno združena. Ni pa ta revolucija ničesar ustvarila, kapitalizem je nekako nadaljevanje merkantilizma brez načrta. Najdalj je šel pravi kapitalizem v Ameriki.

Kapitalizem je imel svoj nauk, liberalizem, sam pa je bil razumski gospodarski sistem — pojmovno — le dolje, dokler je človek verjel, da je vseirje razumno zgrajeno in pod nadzorstvom razumnega gospodarja. Adam Smith seveda ni poznal sedanje, naše fizike. Saj je tudi šele tehnika devetnajstega stoletja pokazala, da zna razum graditi človeštvo koristnejše tvorbe ko slepa narava. V dvajsetem stoletju pa je kapitalizem nehali biti razumski sistem. Kapitalizem gre končno v trust, kjer se za poedince neha vsaka osebna svoboda. Evropski kapitalizem je poleg ameriškega še blag, zato je pa tudi politični demokratizem v Evropi šibkejši. Med Evropo in Ameriko pa živi še Britanski imperij s posebnim kapitalizmom, z omejevanjem svobode.

Tehnika je gnala razvoj naprej. Časovna nihajna dolžina slepega človeškega gospodarstva obsega približno 10 let. V teh razdobjih se vrstijo krize. To nihanje pa ni bilo čisto, ker so nanj vplivale letine kmetijstva, in končno je svetovna vojna vrgla voz iz tira. Svetovna vojna je spremenila temelje gospodarstva.

Uvajanje načrtnega gospodarstva in politika

Nova doba zapira meje, razkosa človeško gospodarstvo na velike kose, imperije, je doba velikih gospodarskih imperijev. Napetost narašča od dne do dne, ker se poskušajo nekatere gospodarske edince osamosvojiti, ker nova doba zahteva novo gospodarstvo. V Evropi doživljamo te dogodke. Italija, Nemčija in na vzhodu pa Japonska streme za gospodarsko neodvisnostjo. Vse pa uvajajo v notranjosti načrtno gospodarstvo, poskušajo doseči tudi socialno pravičnost, ki jo zahteva razumsko gospodarstvo, kakor vidimo prvi poskus za ureditev tega vprašanja v Rusiji in kakor ga že načinja Rooseveltova Amerika.

Človeška vojska dolge ni videla svojega — edinega resničnega sovražnika — naključja. Vidi pa žrtve. Zdaj pa že poskuša biti resnična vojska. Razdelila se je na velike armade, manjka ji pa še bojni načrt in — vrhovni povelj-

nik. Države-armade so pa dobro oborožene, tehnično. A ne potrebujejo vojn. Neodvisna enota ne išče vojn. Razum se je dvignil v boj za red. Ostanke kapitalizma še tle pod ruševinami, razvoj človeštva potrebuje pač mnogo časa.

Sedanji gospodarski proces imenuje torej pisatelj prehod iz kapitalističnega gospodarstva v načrtno gospodarstvo. Znaki tega prehoda so mu prehod od mednarodnega denarstva na notranji denar ali nakaznico, uvajanje avtarkije, tvorba večjih gospodarskih enot, ki povzročajo sedanje vojne, propadanje meščanske demokracije in hkrati propad socialne demokracije, nastop totalitarnih režimov in končno socialno skrbstvo. Nove generacije iz vojnih in poznejših let sodijo, da je bil kapitalizem slabo gospodarstvo, ker je propadel. Zahtevale bodo urejeno državno gospodarstvo zanesljivega načrta.

Človeštvo postaja v razvoju iz slepega v načrtno gospodarstvo organizem višje vrste, to je po avtorjevemu mnenju dokazano dejstvo. Gre le za to, kako to tudi razumemo in se vženimo v ta razvoj, ki ga ženeta naprej življenjska potreba in znanost.

Seveda je v tej knjigi še dosti več ko slikanje novega dogajanja med Evropo in Ameriko. Gotovo pa je vse to, kar opisuje avtor tudi iz svojega osebnega življenja in opazovanja, izredno zanimivo in poučno. Njegova primerjava človeškega gospodarstva z gledališčem, njegov pregled tehničnega napredka, obravnavanje denarstva, dela in vzgojnih problemov dajejo knjigi obseg kulturnega dejanja prve vrste. Ne dvomimo, da bo ta knjiga v zvezi s prvima knjigama (»Moj pogled na svet« in »Osvobodni most«) še razširila krog Vidmarjevih čitateljev, zlasti ker je avtor tudi reden predavatelj gospodarskih organizacij.

Gospodarsko dejaven človek se bo zamislil ob tej knjigi profesorja Milana Vidmarja, češ: avtor vendar ni specialist gospodarske stroke, kar tudi sam priznava. In res je značilno, da je njegova knjiga vendarle v večini izmed 19 poglavij tako izrazito gospodarska knjiga. Kaj naj to pomeni? To pomeni nič več in nič manj ko nov dokaz, kako važni — morda najvažnejši — so postali za naš čas gospodarski problemi. Zato je slovenski popularizator moderne fizikalne slike sveta postal tudi gospodarski teoretik. V mednarodnih, svetovnih gospodarskih teorijah utegne doseči dr. Vidmarjeva gospodarska teorija odlično mesto. Zato bo za nas častno, da je izšla najprej v slovenščini. Morda bomo pozneje smeli ugotoviti še to, da se je pri nas dovršil važen, drugi del sodelovanja med fiziko in ekonomijo. Kakor je nekoč liberalizem šel k fiziki le po naravoslovnem utemeljitev svoje teorije, tako se na višji stopnji družbenega razvoja gospodarska teorija in praksa resnično spreminjata pod vplivom naravoslovja, pod vplivom moderne fizike. G.

GG.

TRGOVCI

se vljudno opozarjajo na največjo zalogo vseh vrst damskih in otroških snežk, galoš, škornjev itd. na debelo, po solidnih dnevnikih cenah

Veletrgovina s čevlji
ALEKSANDER OBLAT
Ljubljana, Sv. Petra c. 18
TELEFON 24-35

Blasnikova »Velika Pratik« za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno din 5— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnik nasl. Ljubljana, Breg št. 10—12 in se dobi tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdanj.

DARILA
za svoje in uslužbence
Lepa, praktična
in poceni

IN MANUFAKTURU
vseh vrst v ogromni izbi
kvalitetno blago kupujte

v trgovini NOVAK
na Kongresnem trgu

→ pri nunski cerkvi ←

Duševni delavec

rabi Rogaško slatino ki ga obvaruje pred škodljivimi posledicami mnogega sedenja.

Rogaška mineralna voda

Denarstvo

Vloge v samoupravnih hranilnicah so se dvignile

Po podatkih Zveze samoupravnih hranilnic so hranilne vloge naših samoupravnih hranilnic narasle od 1950 milijonov din na koncu 1. 1935 na 2.140 milijonov din koncem oktobra 1937. Vloge bi se znatno bolj dvignile, če ne bi državni zavodi odvezali samoupravnim hranilnicam pupilni denar in denar bratovskih skladnic. Sploh se samoupravne hranilnice pritožujejo nad favoriziranjem državnih denarnih zavodov, in sicer popolnoma upravičeno. Posebno trpe zaradi tega regulativne hranilnice, pri katerih so zato padle hranilne vloge v zadnjih letih za 200 milijonov din. Pri hranilnicah izven Slovenije in primorske banovine pa se je varčevanje povečalo, da so hranilne vloge narasle od 840 milijonov na koncu 1. 1935. na 1.140 milijonov v oktobru 1937, torej za 300 milijonov. Tudi število vlagateljev se je povečalo. Zveza hranilnic zahteva, da se že enkrat izda uredba o hranilnicah.

Stanje Narodne banke

Po izkazu Narodne banke z dne 8. decembra se je njeno stanje izpremenilo takole (vse številke v milijonih din):

Podloga se je zmanjšala za 3,4 na 1.754,8.

Devize izven podloge so narasle za 35,5 na 507,1.

Vsota kovanega denarja je narasla za 8,6 na 352,7.

Skupna vsota posojil se je znižala za 5,6 na 1.608,5.

Razna aktiva so se povečala za 24,5 na 2.049,8.

Obtok bankovcev se je znižal za 77,5 na 5.675,6.

Obveze na pokaz so narasle za 127,9 na 2.643,0.

Razna pasiva so se zvišala za 9,8 na 328,7.

Skupno kritje se je zmanjšalo na 27,10%, samo zlato pa na 26,16%.

Obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Za novega direktorja Banke za mednarodna plačila v Baslu je imenovan namesto Quainsnaysa Roger Auboin.

Belgija je dobila v Londonu 5 milijonov funtov posojila. Posojilo bo izdano po tečaju 97, se bo obrestovalo po 4% in se mora plačati do 1. 1960.

Danska pa je dobila v Holandski 11 milijonov goldinarjev posojila, ki se bo obrestovalo po 4%. S posojilom bo vrnila star dolg švedski, za katerega plačuje sedaj 5% obresti.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špicerijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov: ŠARABON LJUBLJANA Telefon št. 26-66 Ustanovljeno leta 1886

Londonke banke bodo dale Turčiji 3 milijone funtov kredita za zgraditev velike železarnice in jeklarne v Karabuku. Opremo za te zavode bodo dobavile angleške tvrdke.

Pogodba o stabilizaciji cene srebra, ki poteče 1. januarja 1938, se ne bo več obnovila. Po tej pogodbi so se Združene države Sev. Amerike zavezale, da bodo kupile najmanj 24,4 milijona unč, indijska

Naše trgovinske pogodbe s Francijo

Izjava trg. ministra dr. Vrbančiča

Po podpisu trgovinskih pogodb s Francijo je dal trgovinski minister dr. Vrbančič novinarjem naslednjo izjavo:

Trgovinska pogajanja s Francijo, ki so se začela letos v septembru v Parizu, so uspešno končana. Danes smo podpisali tri pogodbe s Francijo, od katerih se prva nanaša na plačilni promet, druga na carine in tretja na kontingente.

Plačilni promet pomeni nov uspeh našega prizadevanja za opustitev klirinškega prometa. Leta 1933 dogovorjeni klirinški sistem s Francijo se opusti, namesto njega pa se uvaja sistem trgovskih plačil s svobodnimi devizami. Pri tem pa se je tudi gledalo na to, da se zagotovi aktivnost naše trgovinske bilance. Pogodba nam priznava pravico, da je naš izvoz vsaj za 20% večji kakor naš uvoz iz Francije. Če se to ne bi doseglo, potem bi prišlo do kontrole francoskega uvoza. Kakor se iz tega vidi, je nova pogodba podobna pogodbam, ki smo jih sklenili z Belgijo, Nizozemsko, Anglijo, Švedsko in Dansko.

Nadalje je bila sklenjena carinska pogodba kot dodatek k na-

vlada pa, da svojega srebra ne bo ponujala na trgu. Če se pogodba ne obnovi, potem je pričakovati znaten padec cene za srebro.

Japonska je zelo postrila devizne predpise. Vsi vrednostni papirji brez izjeme se smejo v bodoče prodajati le z dovoljenjem vlade. Tudi nakup nepremičnin, ladij, rudnikov in industrijskih koncesij je v bodoče dovoljen le z izrednim dovoljenjem vlade. Najvišji dopustni znesek za nakazila v Nemčijo je znižan na 1000 jen. Najvišja dopustna meja za nakazila denarnih ali kreditnih pisem brez predhodnega vladnega dovoljenja je za uvoz določena na 100 jen.

Trgovinski pogodbi s Francijo. S to pogodbo so nekoliko znižane carine na šampanjec, puder, pomade in kalcijev sulfat, v nadomestilo pa nam je dala Francija nekatere carinske olajšave.

Končno je bila sklenjena tudi pogodba o kontingentih, po kateri nam Francija poleg rednih kontingentov za 1. 1938 dovoljuje tudi naknadne kontingente, in sicer za 30.000 ton koruze, nadalje za fižol, sadje, sir, klej in drugo. Istočasno smo dobili izjemne olajšave za izvoz koruze in lesa.

S temi pogodbami, ki stopijo v veljavo dne 1. januarja 1938, dobi naša trgovina s Francijo boljše in solidnejšo podlago za nadaljnji razvoj. Če so, kakor sem omenil že ob priliki lanske pogodbe, možnosti zamenjave blaga s Francijo zaradi podobnosti agrarne strukture obeh držav omejene, se vendar ne smejo prezreti možnosti za postopno izboljšanje trgovinskih odnosov, ki jih omogočajo ravno sedaj sklenjene pogodbe. Minister je na koncu svoje izjave poudaril, da je prepričan, da se bo z novimi pogodbami izmenjava blaga med Francijo in Jugoslavijo prav znatno povečala.

Specialna zaloga posteljnine, n. pr.: prešite odeje, klotaste, polnjene s fino vato od din 125,—, brokat od din 180,—, svilene v vseh barvah od 270,—, volnene in flanelaste odeje, največja izbira gradnja za modroce, krasna in velika izbira blaga za različne zatore in postelina pregrinjala, tepihe, predposteljnice, kokosove tekače, izgotovljene plimoje in pernice, perje in puh itd. nudi po najnižjih cenah nova trgovina

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 30

Pri večjih odjemih poseben popust!

Tečajji na svetovnih borzih zopet nazadovali

Negotovost zunanje-političnega položaja in strah, da se bo zopet začela gospodarska kriza, sta povzročila, da so tečajji na večini velikih borz nazadovali. Edino na curiški in praški borzi so se tečajji malo popravili. Gibanje tečajjev je razvidno iz naslednje tabele:

Table with 4 columns: Location, 1927, 1937, 1938. Rows include London, Pariz, Newyork, Berlin, Milan, Praga, Dunaj, Curih, Amsterdam, Bruselj, Stockholm.

Mednarodni borzni indeks je pretekli teden zopet nazadoval in padel od 64,4 na 63,6. Kmalu bo znova dosegel svojo najnižjo točko, na katero je padel 27. novembra 1937, ko je znašal le 62,5%.

Doma in po svetu

Grški kralj Jurij II. se je na povratku iz Anglije v Atene ustavil v Beogradu, kjer bo več dni gost kneza-namestnika Pavla.

Po zaključku konference gen. štabov držav Male antante je izročil čsl. vojni minister Machnick jugoslovanskim in romunskim članom vojne delegacije rede belega leva, s katerimi jih je odlikoval predsednik dr. Beneš.

Ker so odstopili predsednik in šest članov odbora za postavitve spomenika kralja Aleksandra v Ljubljani, je poveril ban dr. Natlačen akcijo za postavitve spomenika izr. univ. prof. dr. Steletu kot upravitelju, za njegove svetovalec pa je imenoval: upravnika Nar. gl. Otona Zupančiča; predsednika Zbornice za TOI Ivana Jelačina, predsednika zdravniške zbornice dr. Meršola, odvetnika dr. Egora Stareta, inšpektorja Josipa Westra in prof. Silva Kranjca.

Pri naknadnih občinskih volitvah v Sloveniji so zmagale liste JRZ v 15 občinah, lista opozicije pa v Gor. Logatcu. Udeležba je znašala približno 60 do 70 odstotkov.

Železnica Varaždin-Koprivnica je bila v četrtek slovesno izročena prometu.

Društvo za obrambo časti vojvode Windsorskega je bilo ustanovljeno v Londonu.

Za novega direktorja Putnika je bil imenovan Karmine Simić, bivši upravnik podružnice Hrvatske eskontne banke v Beogradu. Dosedanji direktor je odstopil, ker je bil imenovan za direktorja Trgovsko-obrtno banke v Novem Sadu. Finančni odbor skupščine je sprejel proračun finančnega ministrstva tudi v podrobnostih.

REVIZIJA

TU- IN INOZEMSKIH ŽELEZNIŠKIH TOVORNIH LISTOV

Reklamacije preplačil Rekurzi

Odškodninske zahteve

TARIFNI BIRO: REVIZIJSKI in REKLAMACIJSKI oddelek

SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA :: Telefon: 27-18, 37-18

Ni potrebno obračati se Vam na razne inozemske revizijske biroje, ker se vrši revizijski in reklamacijski postopek preko nas hitreje! ZAHTEVAJTE POJASNILA!

Kvalitetno blago za zimске suknje in obleke

nudi ugodno

Drago Schwab

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Izgotovljena oblačila za vsak čas in vsako priliko

Gremij trgovcev v Pragi je imel občni zbor, na katerem je odobril proračun za prihodnje leto v višini 4,2 milijona Kč. Občni zbor je ugotovil, da se je sicer kupna moč prebivalstva dvignila, da pa so imeli trgovci zaradi nabavljajlnih zadržug, diriganega gospodarstva in drugih razlogov od tega zelo malo dobička.

Avstrijski kancelar dr. Šušnik je te dni praznoval svoj 40. rojstni dan.

Avstrijska vlada je sklenila, da vrne Habsburžanom celo vrsto gradov, med njimi tudi znana gradova Laxenburg in Mürzsteg, kjer se je sestal cesar Franc Jožef s carjem Nikolajem pred aneksijo Bosne.

Nemčija je letos zgradila 1 veliki križarko, 1 ladjo za letala, 2 lahki križarki in 15 podmornic. Na programu pa je še zgraditev dveh lahkih križark, 6 topovskih ladij in 10 podmornic. Nemška mornarica ima danes 2 veliki križarki (štiri se grade), 3 križarke po 10 tisoč ton, 2 matični ladji za letala, 2 manjši križarki, 6 lahkih križark, 7 rušilcev, 12 topovskih ladij in 36 podmornic.

Gradim, štedim, kupim Lutz-peči, Ljubljana VII.

V Pekingju je bila ustanovljena kitajska vlada po milosti Japonske. Nova vlada bo takoj imenovala tudi lastne poslanike v Tokio in Mukdenu. Njeni nadaljnji ukrepi pa zavise od ukazov, ki jih bo dobila od Japonske.

Na letni skupščini angleško-nemške trgovinske zbornice v Londonu je nemški veleposlanik v Ribbentrop v svojem govoru naglasil, da se bodo medsebojni politični in gospodarski odnosi med Nemčijo in Anglijo še zelo poboljšali. Predsednik zbornice dr. Fischer pa je izjavil, da bodo britansko-ameriška trgovinska pogajanja zelo zmanjšala napetost po svetu, od česar bo imela korist tudi Nemčija.

Nova narodno socialistična akcija proti Židom se napoveduje v Nemčiji. Zlasti bo naperjena proti Židom, ki so zaposleni v industriji in trgovini.

Zaradi večkratnega morilca Weidmanna, ki je umoril v Parizu šest ljudi in jih oropal, namerava francoska vlada zopet uvesti dolž-

neost vizuma. Ni to noben tujcem sovražen ukrep, temveč ima samo ta namen, da otežkoči zločincem prihod v Francijo.

Dobave - licitacije

Stab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 27. decembra ponudbe za dobavo platnenih trakov in platna za avione.

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bodo licitacije dne 21. decembra za dobavo antimona, matric, elektrolitnega bakra; dne 22. decembra za dobavo 7 raznih strojev za brušenje in električno varjenje; dne 27. decembra za dobavo rondel iz medi; dne 28. decembra za dobavo bakrenih in medenastih trakov.

Dne 28. decembra bo pri Dravski delavnici v Ljubljani licitacija za nabavo raznega lesa in desk.

Tržna poročila

Mednarodni žitni trg v preteklem tednu

Mednarodni kmetijski zavod v Rimu ceni letošnje žetev pšenice na 103,5 milijona ton, za en milijon ton manj ko v začetku novembra 1937. Zmanjšanje je nastalo izključno samo zaradi Argentine, kjer je dala žetev zaradi slane za 50 milijonov bušljev manj, kakor se je pričakovalo. Svetovni izvozni višek pšenice se ceni na 18,1 milijona ton, proti 13,1 milijona v lanskem letu. Padla pa je tudi svetovna potreba pšenice od 16,4 v lanskem letu na 14,5 milijonov ton letos. Tendenca na čezmorskih trgih je bila z ozirom na ugodno stanje svetovne aprovizacije ugodna. Cene se niso dosti spremenile, promet pa je bil precej omejen. Izvozni presežek podonavskih držav ima svoj reden odtok v Nemčijo, Španijo in Grčijo. Dovoz je zadosten ter ponudbe krijejo povpraševanje. V Budapešti so se cene rži in koruzi nekoliko zvišale. Na jugoslovanskih trgih je bil promet majhen, cene pa so ostale nespremenjene. Cene na Dunaju so stabilne. Na trg prihaja ruska rž, ki jo prevzemajo mlini, Romunska pšenica se slabo prodaja, ker je še dosti zaloge iz prvih pošiljk.

V Rotterdamu znašajo zaioge pšenice 78.000 ton, od česar je ruske 56.000, romunske pa 18.000 ton. Ruska pšenica se prodaja po 750 do 850 goldinarjev po kakovosti.

Miklavževa in božična darila v veliki izbiri dobite samo pri tvrdki

ANTON MERHAR, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta šte. 22

Tržne cene v Celju

Govedina: 1 kg volovskega mesa od din 10—12, kravjega mesa 10, vampov 6, pljuč 6, jeter 10, ledvic 12, loja 6—8.

Teletina: 1 kg telečjega mesa din 12, jeter 8, pljuč 12.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa od din 14—16, pljuč 8, jeter 12, glave 9, parkcey 8, slanina domače 14—15, sala 16, suhe slanina 18—20, masti 16—17, šunke 19, prekajenega mesa 14—18, prekajenih parkljev 9, prekajene glave 10—12, jezika 18.

Klobase: 1 kg krakovskih din 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 18, posebnih 20, tlačenk 16, polsuhih kranjskih 24, suhih kranjskih 26, 1 kom. kranjske klobase 4—5, 1 kg braunšviških 10, salami 45—50.

Perutnina: 1 kos, piščanec od din 10—15, kokoš 18—25, raca 16, gos 45, puran 60—70, domači zajec 5—15, divji zajec 25.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka din 175—2—, kisle smetane 12, 1 kg surovega masla 22, čajne-

ga masla 26—28, masla 20—22, bohinskega sira 24—28, trapistovskega sira 16—20, polemantskega sira 25, sirčka 6, eno jajce 125.

Kruh: 1 kg belega kruha din 450, polbelega kruha 4, črnega kruha 350, mala žemlja 050, velika 1, bela štruca v teži 44 dkg 2, 88 dkg 4, polbela štruca v teži 50 dkg 2, 100 dkg 4, črna štruca v teži 57 dkg 2, 114 dkg 4.

Sadje: 1 kg jabolk din 3—4, oreh 8, luščenih orehov 20, suhih češpelj 6—9, suhih hrušk 7, ena limona 1.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko din 84, Santos 56, Rio 52, pražene kave od 62—98, čaja 90 do 130, kristal belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 1550, sladkorja v prahu 16, medu 20—22, kavne primesi 17, riža 550—12, 1 liter namiznega olja 14, olivnega olja 16 do 30, bučnega olja 14, vinskega kisa 4, navadnega kisa 3, petroleja 7, špirta denat. 11, 1 kg morske soli 275, kreška 250, popra 40—44, paprike 18, sladke paprike 28, testenin 7—11, mila 9—1250, karbida 850, sveč 14—15, kvasa 32—36,

marmelade 10—28, sode za pranje 2.

Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 00 na debelo din 350, na drobno din 375, št. 0 na debelo 350, na drobno 375, št. 2 na debelo 335, na drobno 350, št. 4 na debelo 310, na drobno 330, št. 5 na debelo 3, na drobno 325, št. 6 na debelo 290, na drobno 3, ržene enotne moke din 310 do 325, pšeničnega zdroba 4, koruznega zdroba 2, pšeničnih otrobov 175, koruzne moke 2, ajdove moke 4 do 450, kaše 325, ješprenja 350, ovsenega riža 7.

Zito: q pšenice din 215, rži 195, ječmena 160, ovs 165, prosa 195, koruze 135, ajde 170, fižola 200 do 350, graha 1000, leče 800—1200.

Krma: q sladkega sena din 50, polsladkega sena 45, kislega sena 40, slame 25—30, prešana stane več 5 din.

Zelenjava: ena endivija din 050 do 1, 1 krožnik motovilca 150, 1 kg poznega zelja 2, kislega zelja 4—5, ohrovt 3, karfijola 8, kolerabe 3, 1 koleraba 025 do 050, 1 krožnik špinaca 150, 1 kg čebule 250, česna 7, krompirja poznega 1, kisle repe 2.

Radio Ljubljana

Nedelja, dne 19. dec. 8.00: Plošče — 9.00: Čas, poročila — 9.15: Biblijske pesmi A. Dvořaka (poje Drago Zagar) — 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodica) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano — 11.00: Teta Marička kramlja in prepeva — 11.30: Koncert. Sodelujeta Marjan Rus, član zagrebske opere in radijski orkester — 13.00: Čas, vreme, obvestila — 13.20: Plošče — 16.00: Zbor orglarske šole pod vodstvom dr. Fr. Kimovca, poje Foersterjeve cerkvene skladbe — 16.45: Plošče — 17.00: Pitanje prašičev z novimi krmilnimi pripravami (Janez Zobec) — 17.30: Oddam sobo s posebnim vhom, elektriko, parketom... Vesela vrsta prizorov in napevov iz današnjih dni. Napisala ga. Pavla Paternost, sodelujejo člani rad. igr. družine. Vodi Pengov Ivan — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30:

Veličina biskupa Učelinija — 19.50: Koroške pesmi na ploščah — Božični običaji okoli Zelezne Kaple na Koroškem — 20.30: Verdijeve napevi. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, g. Jean Franci in radijski orkester — 21.15: Havajske kitare (plošče) — 21.30: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Ponedeljek, dne 20. dec. 12.00: Plošče — 12.45: Čas, vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Čas, vreme, borza — 18.00: Zdravstvena ura: Škodljivost kužnih kali (dr. Breclj) — 18.20: Plošče — 18.40: Umetnostni spomeniki Gorenjske (dr. Rajko Ložar) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Sornov šramel kvartet — 20.45: Mozart: Mala nočna glasba (godalni ork., plošče) — 21.00: Ura komorne glasbe (gg. Trost Ivan, Sušteršič Vinko, Müller Gustav, Svetel Heribert) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Koncert Radijskega orkestra.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin**Ljubljana**

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

Pri nakupu vsakovrstnega manufakturnega blaga posebno priporočamo znano veletrgovino

R. Miklauc

„Pri Školu“, Ljubljana

Lingarjeva ulica 3
Pred Skofijo 3Solidna postrežba in ugodne cene!
Engros oddelek v I. nadstropju
Ustanovljeno leta 1869.

Kljub znatni podražitvi papirja dobite vse vrste poslovnih knjig: jurnale, štruce, blagajniške knjige, saldakonte itd. še vedno po prejšnjih cenah

A. Janežič Ljubljana
Florjanska ulica 14
Telefon št. 32-20
Knjigoveznica, industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov. Na debelo in na drobno! Izvršujemo vsa knjigoveška dela po najnižjih konkurenčnih cenah

Cenjenim trgovcem se priporoča

DOLENC JOSIP, TRGOVINA S KRZKOM IN DELAVNICA, LJUBLJANA

Barvanje in strojenje vseh kož

Sv. Petra c. 19 - Tel. 22-62

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE**TISKARNE**

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štruce,

jurnale, šolske zvezke made odjemalne knji-

žice, risalne bloke itd

KAVARNA VESEL

v Vzajemni palači

Ljubljana, Miklošičeva cesta

priporoča svojim cenj. gostom

„Ekspress kavo“

kakor tudi pristno domače vino ter narezke in pecivo

MAVER ANTON

mizarstvo, stanovanjske opreme

Maribor, Koroška cesta 46

vhod iz Vrtno in Smetanovo ulice

izdeluje pohištvo od preprostega do najfinejšega sloga po zmernih cenah

z dolgotrajnim jamstvom

Obleke, klobuki, perilo, pletenine i.t.d.

velika izbira in ugodne cene

v konfekcijski trgovini **Jakob Lah, Maribor****IVAN VIDMAR BREZICE**

Trgovina z mešanim blagom, papirjem, knjigami, šolskimi in pisarniškimi potrebščinami

ZALOGA

smodnika, streliva in razstreliva

Vsak zavaruje

sebe, svoje in svoje imetje edinole pri našem domačem zavodu

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

Požar — vlom — steklo — zvonove jamstvo — nezgode — življenje

in v „KARITAS“-oddelku

posmrtnino, dobi in starostno preskrbo

CENTRALA: v Ljubljani, Miklošičeva 19. Lastna palača.
Telefon 25-21 in 25-22

Podružnice in glavna zastopstva:

Beograd, Pašičeva ulica št. 10/1
Celje, palača Ljudske posojilnice
Sarajevo, Kralja Petra št. 14
Split, Ulica XI. puka št. 22
Zagreb, Ulica Kraljice Marije št. 36
Maribor, Loška ulica št. 10 in Orožnova ul. št. 8**ANTON BIRKE**

Ljubljana

Mestni trg št. 9

Telefon 24-56

Glavno zastopstvo:

ZERDIK-APARATOV KÖRTING-PHONOLA

Tehnični predmeti, akumulatorji, pisalni stroji, popravilnica koles in sestavni deli

Velecenjenim odjemalcem se priporoča veletrgovina s papirjem

M. TIČAR

in jim nudi vse pisarniške potrebščine po najnižjih cenah

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 1
in Sv. Petra cesta 26

Zahtevajte povsod pristni zdravstveni liker

izdelek veležganjarne in rastlinske destilacije

Fr. Zaletel

ŠT. VID nad LJUBLJANO

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

VELETRGOVINA PAPIRJA, KNJIGARNA, MUZIKALIJE, KNJIGOVEŠKA INDUSTRIJA

VILKO WEIXL
MARIBOR, JURČIČEVA UL. 8

priporoča cenj. trgovstvu, kakor obrtništvu in industriji svojo veliko izbiro vseh vrst v te stroke spadajočih potrebščin po najnižji ceni in v najboljši kakovosti

Volna, svila, bombaž, no-gavice, pletenine itd. itd. stalno v bogati izbiri in po najnižjih cenah pri trvdki

KARL PRELOGLJUBLJANA, Židovska ulica 4
in Stari trg št. 12

Za nabavo vagonskih pošiljk moke, pšenice, koruze, zelja, ovs 1. t. d. se obrnite na trvdko

Bregar & KrekTelefon 3675 — Brzjav: Zitopromet
Palača Vzajemne zavarovalnice
Ljubljana, Miklošičeva 19

Oglasi v „Trgovskem listu“ imajo siguren uspeh!